

מערכת שירותים חברתיים וקהילה מרכז רפואי בני ציון, חיפה משרד הרווחה ושירותים חברתיים השירות לטיפול בנערות וצעירות

המרכז הרב תחומי לטיפול בנפגעות תקיפה מינית

המרכז הטיפולי – מיזם משותף:

המרכז הוקם בנובמבר 2002, כתוצר של שיתוף פעולה בין משרד הרווחה ושירותים חברתיים, השרות לטיפול בנשים ונערות; עריית חיפה, מערכת שירותים חברתיים וקהילה; ומרכז רפואי בני ציון, חיפה. המרכז הרב-תחומי ממוקם ליד המרכז רפואי בני ציון, חיפה. מטריית המרכז הרפואי מייצגת מסגרת המעניקה שירות אוניברסאלי, מפחיתה סטיגמה חברתית ומאפשרת לאוכלוסיית היעד לקבל שרות רב- מקצועי (סוציאלי, רפואי, קליני).

הרציונל להקמת המרכז:

בשנים האחרונות הולכת וגוברת המודעות בחברה לגבי ממדי תופעת האלימות המינית על היבטיה השונים. סקרים ומחקרים שנערכו מצביעים על שכיחות גבוהה של נשים נפגעות אונס (אחת מתוך ארבע נשים), נשים נפגעות התעללות מינית בילדות (אחת מתוך שלוש) ומשפחות שבהן התרחש גילוי עריות. תופעת האלימות המינית חוצה את גבולות המין, הגיל, התרבות, השכבה החברתית או הקבוצה האתנית. הספרות המחקרית בנושא התסמונת הפוסט טראומטית מצביעה על כך שנפגעי אלימות מינית סובלים מן ההשלכות של האירוע הטראומטי החד פעמי או מאירועים מתמשכים. לאחר אירוע או אירועים טראומטיים עלולים הנפגעים לפתח תגובות פוסט טראומטיות המטביעות את חותמן ברמה הפיזיולוגית, ברמה הקוגניטיבית, ברמה האמוצינאלית וברמה ההתנהגותית. על רקע זה הוקם המרכז, במטרה לתת מענה ציבורי לנשים שעברו פגיעה מינית.

מטרת המרכז הטיפולי הרב-תחומי:

המרכז הטיפולי הרב-תחומי הינו שירות ציבורי ייחודי המפעיל אנשי מקצוע מומחים בטיפול באוכלוסיית נפגעות תקיפה מינית.

מטרות המרכז הינן:

- מתן מענה לצרכים הנפשיים המידיים והצרכים לטווח ארוך.
- מתן מענה לצרכים הרפואיים של הפונה.
- איתור וזיהוי של אוכלוסיית היעד הנזקקת לטיפול.

כתובת: המרכז הרב תחומי, רחוב גולומב 24, חיפה.
טלפון: 048359975; פקס 048359922.

דואר: באמצעות מרכז רפואי בני ציון, השירות הסוציאלי, רחוב גולומב 47, ת.ד. 4940 חיפה 31048
דואר אלקטרוני: ronit.sadger@b-zion.org.il

מערכת שירותים חברתיים וקהילה מרכז רפואי בני ציון, חיפה משרד הרווחה ושירותים חברתיים השירות לטיפול בנערות וצעירות

- ביסוס שיתוף פעולה בין הרשויות השונות בקהילה (מחלקות לשירותים חברתיים, מרכז סיוע לנפגעות אונס ותקיפה מינית, משטרה, משרד שיכון, שירות התעסוקה, ביטוח לאומי ועוד), לטובת הטיפול באוכלוסיית היעד.
- הכשרה והדרכה של אנשי מקצוע מן הקהילה ומבית החולים לצורך העמקת הידע וההבנה של השלכות הפגיעה המינית ודרכי הטיפול בה.
- העלאת מודעות והסברה בנושא תופעת האלימות המינית.
- ליווי מחקרי של דרכי ההתערבות בנפגעות תקיפה מינית.

סל שירותים במרכז:

- שירותי טיפול נפשי ע"י אנשי מקצוע מומחים; טיפול אישי, קבוצתי ומשפחתי.
- מערך יום: מתן מענה קבוצתי, המתפרס על שלושה ימים, במטרה לתת מענה לנשים המוחלשות יותר, אשר זקוקות למעטפת טיפולית אינטנסיבית. בנוסף, קיימת גם קבוצת בוגרות במערך, המיועדת ליצירת גשר בין הטיפול הפרטני לחזרתן לקהילה.
- שירותים סוציאליים, הכוללים שירותי מעטפת כמו: תעסוקה, הכשרה המקצועית, דיור ועוד.
- פרויקט "שילוב תעסוקתי" הממוקד בצד התפקודי-שיקומי של הפונות.
- ליווי בהליכים רפואיים.
- ייעוץ פסיכיאטרי.
- מתן הכשרה והדרכה לאנשי מקצוע בשדה.
- שירות לווין בבית-חולים "העמק", במטרה להנגיש את הטיפול מבחינה גיאוגרפית ולהעמיק את המודעות בבית החולים לנושא הפגיעות המיניות.

אוכלוסיית היעד של המרכז הטיפול הרב תחומי:

- נשים ונערות נפגעות אלימות מינית (אונס, תקיפה מינית, גילוי עריות, ניצול מיני).
- שהגיעו לטיפול בבית החולים לאחר אירועי טראומטי;
- נפגעות אלימות מינית שאותרו במסגרת טיפול ביחידה הפסיכיאטרית של בית החולים;
- נפגעות אלימות מינית שאותרו במחלקה לשירותים חברתיים או במסגרות מקצועיות אחרות בקהילה;
- פניות עצמיות של נשים ונערות;
- בני המשפחה של הנפגעות.

כתובת: המרכז הרב תחומי, רחוב גולומב 24, חיפה.
טלפון: 048359975; פקס 048359922.

דואר: באמצעות מרכז רפואי בני ציון, השירות הסוציאלי, רחוב גולומב 47, ת.ד. 4940 חיפה 31048
דואר אלקטרוני: ronit.sadger@b-zion.org.il

משרד הרווחה ושירותים חברתיים
השירות לטיפול בנערות וצעירות

מערכת שירותים חברתיים וקהילה מרכז רפואי בני ציון, חיפה

הקונספציה הטיפולית:

- התפיסה הטיפולית מתמקדת בשילוב של טיפול קליני, סוציאלי ורפואי במטרה לאפשר לנפגעת להתמודד עם הטראומה באופן בריא יותר.
- הטיפול ממוקד בנפגעת התקיפה המינית ובצרכיה.
- הטיפול הסוציאלי מהווה בסיס לטיפול הקליני, שכן התפיסה הטיפולית הינה הוליסטית ומתייחסת לכלל צרכי הפונה.
- עובדי המרכז מקבלים הדרכה מקצועית המתייחסת הן להיבטים המקצועיים-טיפוליים, המתמקדים בדרכי הנפגעת והן ברגשות ותגובות המטפל בסיטואציה הטיפולית.

כוח אדם במרכז:

כוח האדם במרכז מורכב ממגוון מטפלים מומחים בטיפול בפגיעות מיניות: עובדים סוציאליים מומחים בטיפול קליני, משפחתי וטיפול בטראומה, פסיכולוגית, מטפלות בהבעה ויצירה ויועצת פסיכיאטרית.

ייחודיות המרכז:

לאור המידע שניתן בסעיפים הקודמים, ניתן להבין את מהות המרכז וייחודו. המרכז הינו מרכז ציבורי יחידי לטיפול בנפגעות תקיפה מינית באזור חיפה והצפון. המרכז הוא תוצר חבירת שירותים ציבוריים, שהבינו את הצורך בהקמת מרכז מומחה לטיפול בנושא.

מעבר להיותו של המרכז, מקום טיפול ציבורי ייחודי לטיפול בנפגעות, נובעת ייחודיות המרכז הן מתפיסתו הטיפולית והן ממערך השירותים שהוא מציע (כפי שהוצגו בסעיפים קודמים).

חשוב לציין כי המרכז הרב-תחומי מאפשר רצף טיפולי לנפגעות תקיפה מינית, המגיעות מהמרכז האקוטי בבית החולים. המרכז האקוטי לנפגעי תקיפה מינית נפתח בביה"ח בנובמבר 2002, בתכנון ומימון משרד הבריאות. המרכז האקוטי מספק טיפול רפואי-משפטי- סוציאלי לנפגעי אונס, המגיעים מייד לאחר התקיפה. המרכז הרב-תחומי מאפשר לנפגעות להמשיך את הטיפול טווח הארוך. המרכז הרפואי בני ציון הוא המרכז היחידי בארץ, שבו קיים רצף טיפולי זה.

כתובת: המרכז הרב תחומי, רחוב גולומב 24, חיפה.
טלפון: 048359975; פקס 048359922.

דואר: באמצעות מרכז רפואי בני ציון, השירות הסוציאלי, רחוב גולומב 47, ת.ד. 4940 חיפה 31048
דואר אלקטרוני: ronit.sadger@b-zion.org.il

משרד הרווחה ושירותים חברתיים
השירות לטיפול בנערות וצעירות

מערכת שירותים חברתיים וקהילה מרכז רפואי בני ציון, חיפה

התפתחות המרכז:

א. התוכנית הלאומית:

בשנת 2008 הוחלט על פיתוח תוכנית לאומית לטיפול בפגיעות מיניות, ביזמתו של רה"מ דאז – מר אהוד אולמרט. החלטה זו אפשרה את הרחבת המרכז ברמות שונות: ניתן היה להרחיב את צוות המטפלות, כך שניתן מענה למאה נשים לפחות בו-זמנית; צורפה פסיכיאטרית לצוות המרכז והוקם מערך יום.

ב. מרכז הכשרה והדרכה:

בנוסף, וללא קשר ליישום התוכנית הלאומית, ממשיך המרכז להתפתח כמרכז הכשרה והדרכה.

פותח קורס תלת-שנתי לעובדות נערה במצוקה, קורס דו-שנתי למטפלים פרטיים וקורס למטפלים בתחום הפסיכיאטריה, הועבר קורס ליחידה לטיפול בנפגעי סמים בשיתוף עם דרי רחוב ושיקום האסיר, הועברו קורסים לפקידי סעד ופקידי סעד מחוזיים בת"א וכן לעובדים בכירים בארץ בתחום הסמים, למטפלים בנוער בבית החולים טירת הכרמל, היחידה להפרעות אכילה ברמב"ם ועוד...
בנוסף, המרכז עוזר בפיתוח, הכשרה והדרכה של המרכז הרב-תחומי למגזר הערבי בנצרת, וכן מדריך את צוות "אופק נשי" – הוצאת נשים ממעגל הזנות ואת מנהלת המקלט בחיפה.
בכל שנה מורחב מעגל ההדרכה לגורמים טיפוליים רלוונטיים.

ג. מערך יום:

מערך היום הינו מערך קבוצתי המיועד לנשים מוחלשות יחסית במרכז, שהטיפול האמבולטורי אינו מספק עבורן. נשים אלה מאופיינות במערכת תמיכה מוחלשת, מיומנויות התמודדות בסיסיות ביותר, ומבנה אישיותי מוגן ונוקשה, שאינו מאפשר ויסות רגשי והסתגלות למצבים משתנים. עבור נשים אלה המפגש השבועי מהווה גירוי לחיבור מחדש עם הפגיעה המינית, אך אינו מאפשר את עיבוד הפגיעה ותהליך ההחלמה.

מערך היום מהווה גורם מקצועי תומך שמאפשר את עבודת השינוי לצד הטיפול הפרטני.
בנוסף, פותח במערך יום, מענה לבוגרות הטיפול הפרטני, לפני חזרתן לקהילה.

על רקע מאפיינים אלה, פיתחנו את מערך היום, אשר מאפשר טיפול כוללני יותר, הן בהיקף השעות המושקע בהן, והן בשילוב של מתן טיפול והקניית מיומנויות חיים בסיסיות.

כתובת: המרכז הרב תחומי, רחוב גולומב 24, חיפה.
טלפון: 048359975; פקס 048359922.

דואר: באמצעות מרכז רפואי בני ציון, השירות הסוציאלי, רחוב גולומב 47, ת.ד. 4940 חיפה 31048
דואר אלקטרוני: ronit.sadger@b-zion.org.il

מערכת שירותים חברתיים וקהילה מרכז רפואי בני ציון, חיפה משרד הרווחה ושירותים חברתיים השירות לטיפול בנערות וצעירות

שילוב תעסוקתי:

ההצעה לבניית תוכנית תעסוקה ייחודית לנפגעות תקיפה מינית עלתה מתוך נתוני התעסוקה של הנשים המטופלות במרכז: חלקן הגדול של נשים אלה מאובחן ב- Complex PTSD. הסימפטומים של הפרעה זו פוגעים ביכולתן בתחומי ההבנה והזכירה, ריכוז והתמדה, אינטראקציה חברתית והסתגלות. כל אלה מביאים לקושי בהשתלבות במקומות עבודה ולימודים, תחושת קטסטרופיזציה, חוסר אמון באחר, אחוזי נשירה גבוהים ולמצבים של רה-ויקטימיזציה מתוך החשש מחוויות ההצלחה. נראה היה כי אף תוכנית קיימת בהקהילה לא מצליחה לסייע להן ולכן חשוב היה לבנות מערך המספק מענים ייחודיים לכל איש ואישה.

פרויקט השילוב התעסוקתי הינו תוצר שותפות בין-ארגונית בין ביה"ח בני ציון, עיריית חיפה, השירות לטיפול בנערות וצעירות משרד הרווחה, במימון הקרן למפעלים מיוחדים של ביטוח לאומי. התוכנית החלה לפעול בחודש מרץ 2007 ומיועדת לנשים ונערות נפגעות תקיפה מינית החל מגיל 17 ועד גיל 50, המטופלות במרכז הרב תחומי, או מופנות ע"י גורמים טיפוליים בקהילה ואינו מצליחות להשתלב בלימודים, או בתעסוקה באופן עצמאי. משך השתתפות בפרויקט הינו בין שנה וחצי לשנתיים. מטרת הפרויקט אינה רק התעסוקה כשלעצמה אלא שיקום והעצמה באמצעות התעסוקה.

שלוחת המרכז בבית- חולים "העמק":

המרכז הרב- תחומי מפעיל שלוחה בבית חולים "העמק" בעפולה. מטרת השלוחה המקורית היתה הנגשת הטיפול לנשים הגרות בקרבת עפולה. כיום, הורחבו מטרות המרכז, מעבר לטיפול, במטרה לבסס את הידע בנושא פגיעות מיניות בבית חולים ובקהילה.

במסגרת פעילות השלוחה, מתקיימות הרצאות, הדרכות פרטניות, הדרכות קבוצתיות וטיפול ישיר בנפגעות. השלוחה נותנת טיפול לנשים שעברו פגיעות מיניות לסוגיהן וכן למשפחותיהן. המטפלים בשלוחה הינם פסיכולוגים ומתמחים בפסיכולוגיה ועבודה סוציאלית.

רכזת השלוחה: נאוה גולדברג- פסיכולוגית קלינית.

מדדי ההצלחה בתוכנית נבחנים ב- 2 רבדים:

רובד מעשי – חיצוני – התנהגותי, המתבטא בפעולות שהאישה עושה בכדי לקדם ולייעל את מצבה. רובד אישי – פנימי, שביטוי בתהליך ההעצמה שעברה ובשינויים בתפיסה העצמית בסכמות החשיבה ובמוטיבציה.

ממצאי המחקר:

התוכנית לוותה במחקר הערכה מעצבת של היחידה למחקר והערכה במכללה האקדמית בית ברל. מנתוני המחקר עולה כי:

כתובת: המרכז הרב תחומי, רחוב גולומב 24, חיפה.
טלפון: 048359975; פקס 048359922.

דואר: באמצעות מרכז רפואי בני ציון, השירות הסוציאלי, רחוב גולומב 47, ת.ד. 4940 חיפה 31048
דואר אלקטרוני: ronit.sadger@b-zion.org.il

מערכת שירותים חברתיים וקהילה מרכז רפואי בני ציון, חיפה משרד הרווחה ושירותים חברתיים השירות לטיפול בנערות וצעירות

- בשנתיים בהן התוכנית קיימת הופנו אליה 71 נשים.
- כ – 61% מתוכן עברו השמה (אחת או יותר) במקום עבודה / הכשרה / לימודים, תוך השתתפותן בפרויקט.
- נכון להיום כ – 60% מהנשים מתמידות במקום עבודתן.
- בקרב משתתפות הפרויקט קיימת התקדמות בתחום הויסות הרגשי והחשיבתי (שינויים בסכמות חשיבה, מיקוד שליטה פנימי, יכולת עמידה בקונפליקטים, יכולת שליטה בכעסי, אסרטיביות, בטחון והערכה עצמית) מאז שלב ההצטרפות.
- בקרב הנשים המשולבות במעגל התעסוקה חל שיפור במדדי המחויבות לתוכנית ולתהליך השיקום כאשר תחום העמידה בלוחות השמנים הוא הבולט ביותר.
- קיימת עלייה ניכרת ביוזמה ובעצמאות בקשר עם גורמים חיצוניים. כלומר, הנשים לוקחות יותר שליטה, שיפרו מיומנויות תקשורתיות ובינאישיות וביכולתן להתמודד בכוחות עצמן עם דרישות המסגרת התעסוקתית, הן בהיבט המקצועי והן בהיבט הבינאישי.
- בזיקה למדדי הצלחה שנקבעו על ידי המפעילות בתחילת הפרויקט, המטרה בתחום השמות בתעסוקה / לימודים, הלכה למעשה, הושגה מעבר לציפיות. הפעילות ציפו ל – כ 33% שילוב בתעסוקה ובפועל קיימים יותר מ – 50% הצלחה בהשמות בעבודה. לגבי אלה שהופנו ללימודים, כולן מתמידות (או מסיימות) לימודים.

תכניות עתידיות:

במהלך השנים התפתחה הבנה מעמיקה לגבי צרכי הנפגעות והמענים הנדרשים לאוכלוסייה זו. על רקע הבנה זו, אנו מקווים להקים מרכז לילדים נפגעי תקיפה מינית ובנוסף חלופה אישפוזית, שתהווה מעין הוסטל טיפולי לנשים, לתקופה של כשלושה חודשים בזמן משברים תוך כדי טיפול.

כתובת: המרכז הרב תחומי, רחוב גולומב 24, חיפה.
טלפון: 048359975; פקס 048359922.

דואר: באמצעות מרכז רפואי בני ציון, השירות הסוציאלי, רחוב גולומב 47, ת.ד. 4940 חיפה 31048
דואר אלקטרוני: ronit.sadger@b-zion.org.il